

**НАРЕДБА № 2 ОТ 26 ОКТОМВРИ 2011 Г. ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА
ИЗВЪРШВАНЕ НА СЪДЕБНОМЕДИЦИНСКИТЕ,
СЪДЕБНОПСИХИАТРИЧНИТЕ И СЪДЕБНОПСИХОЛОГИЧНИТЕ
ЕКСПЕРТИЗИ, ВКЛЮЧИТЕЛНО И ЗА ЗАПЛАЩАНЕТО НА РАЗХОДИТЕ
НА ЛЕЧЕБНИТЕ ЗАВЕДЕНИЯ**

*Издадена от Министерството на правосъдието, Министерството на
вътрешните работи и Министерството на здравеопазването*

Обн. ДВ. бр.91 от 18 Ноември 2011г.

**Глава първа.
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ**

Чл. 1. С тази наредба се определят условията и редът за извършване на съдебномедицинските, съдебнопсихиатричните и съдебнопсихологичните експертизи, включително и за заплащането на разходите на лечебните заведения.

Чл. 2. (1) Съдебномедицинските, съдебнопсихиатричните и съдебнопсихологичните експертизи се назначават по реда на Наказателно-процесуалния кодекс (НПК), Гражданския процесуален кодекс (ГПК) и Административнопроцесуалния кодекс (АПК).

(2) Експертизата се възлага на специалисти от съответната област.

(3) За целите на задължителното настаняване и лечение по Закона за здравето съдебнопсихиатрични експертизи се извършват по реда на Наредба № 16 от 2005 г. за съдебно-психиатричните експертизи за задължително настаняване и лечение на лица с психични разстройства (ДВ, бр. 45 от 2005 г.).

Чл. 3. При трудности или нужда от допълнително изследване вещото лице може да предлага на органа, назначил експертизата, увеличаване броя на вещите лица, превръщане на амбулаторната експертиза в стационарна и промяна на мястото на нейното извършване.

Чл. 4. Съдебномедицинските, съдебнопсихиатричните и съдебнопсихологичните експерти са длъжни да не разгласяват материалите, събирани в досъдебното и съдебното производство, и данните от експертизата.

Чл. 5. Лечебните заведения оказват всестранно съдействие на вещите лица при изпълнение на поставените задачи, включително и предоставяне на оригиналната медицинска документация.

Чл. 6. (1) За всички извършени експертизи вещите лица водят експертно деловодство по реда и при условията на Наредба № 1 от 2008 г. за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица (ДВ, бр. 11 от 2008 г.).

(2) Когато експертизата е извършена в лечебно заведение, експертното деловодство се

води в съответното лечебно заведение.

Чл. 7. (1) Страните по делото, съдът и прокуратурата могат да възлагат извършването на съдебномедицински, съдебнопсихиатрични и съдебнопсихологични консултации.

(2) Консултациите по ал. 1 се извършват от специалисти, които отговарят на изискванията за вещи лица.

(3) Консултацията има за задача да отговори на специфични въпроси от кръга на съответната компетентност, които имат отношение към делото.

(4) Консултацията се заплаща от възложителя пряко на специалиста консултант.

Глава втора. СЪДЕБНОМЕДИЦИНСКА ЕКСПЕРТИЗА

Чл. 8. (1) Съдебномедицинските експертизи се извършват от съдебномедицински експерти.

(2) Съдебномедицински експерт може да бъде лекар с призната специалност по съдебна медицина или с друга медицинска специалност, лекар без специалност, който работи в структура на лечебното заведение, осъществяваща дейност по съдебна медицина, или лекар по дентална медицина.

(3) Биолози и химици на работа в съдебномедицинските звена могат да извършват експертизи в рамките на тяхната професионална компетентност.

Чл. 9. Съдебномедицинска експертиза се извършва:

1. на живи лица;
2. на човешки трупове и трупни части;
3. на веществени доказателства;
4. по материали от досъдебни и съдебни дела.

Чл. 10. Съдебномедицинската експертиза на живи лица се извършва за установяване на:

1. медико-биологични показатели на телесни повреди;
2. причинна връзка между престъпно деяние и налична телесна повреда;
3. загубена работоспособност във връзка с телесна повреда и др.;
4. здравословно състояние;
5. полово състояние и полови проявления и последиците от тях с оглед на правните изисквания;
6. медицинска идентификация;
7. опиване с алкохол, употреба на наркотици, безпомощност и др.;
8. необходимост от прилагане на принудително лечение;
9. престорени заболявания и самоувреждания.

Чл. 11. (1) Съдебномедицинската експертиза на човешки трупове се извършва за:

1. установяване на:
 - а) причината за смъртта;
 - б) времето на настъпване на смъртта;

в) причинната връзка между телесната повреда и настъпилата смърт;
г) белези на новороденост, живороденост, животоспособност и продължителност на преживяване при труп на новородено;

2. медицинска идентификация при неизвестен труп и трупни части;
3. изясняване на други въпроси, свързани с изследване на труп или трупни части.

(2) Съдебномедицинската експертиза за установяване на причината за смъртта се извършва при:

1. насилствена и съмнение за насилствена смърт;
2. трупове на лица с неустановена самоличност и новородени, когато смъртта е настъпила извън болнично заведение;
3. смърт, настъпила след лечение от лица, които нямат медицинска правоспособност;
4. смърт, настъпила преди, по време и непосредствено след хирургична интервенция, след изкуствено прекъсване на бременността, раждане, кръвопреливане и други медицински манипулации, пораждащи съмнение за неправилни медицински действия;
5. разчленени трупове и части от тях;
6. оплакване, че смъртта на починалия е настъпила вследствие неправилно лечение;
7. настъпила смърт след отказ от медицинска помощ.

Чл. 12. Когато за установяване на причината на смъртта или характера на телесната повреда се налага химическо изследване, то се извършва в съответните лаборатории на катедрите по съдебна медицина при висшите медицински училища и Научноизследователския институт по криминалистика и криминология (НИКК), отдел "Експертно-криминалистическа дейност" при Столична дирекция на вътрешните работи, базовите научнотехнически лаборатории и научнотехническите лаборатории в структурите на Министерството на вътрешните работи.

Чл. 13. Съдебномедицинската експертиза на веществени доказателства се извършва в специализирани лаборатории към звената, посочени в чл. 12.

Чл. 14. Експертизите за установяване на родителски произход се извършват от висококвалифицирани специалисти към катедрите по съдебна медицина при висшите медицински училища, специализираните заведения и отделения по хематология и НИКК.

Чл. 15. Съдебномедицинските експертизи за установяване оплодителна способност се извършват от специалисти по съдебна медицина със специалисти по акушерство и гинекология.

Чл. 16. Съдебномедицинските експертизи по материали от досъдебни и съдебни дела по писмени данни се извършват за разясняване на широк кръг от медико-биологични въпроси.

Чл. 17. (1) За всяка съдебномедицинска експертиза се съставя документ, озаглавен "Съдебномедицинска експертиза", който се състои от увод с предварителна част, описателна част и заключение.

(2) Уводът на "Съдебномедицинска експертиза" съдържа:

1. име и служебно положение на вещото лице;

2. наименование на органа, назначил извършването на експертизата;
3. време и място на провеждането;
4. данни за самоличност на освидетелстваното лице или аутопсияния труп;
5. задачите на експертизата;
6. наименование на органа, от който са получени предварителните сведения.

(3) Описателната част съдържа точно описание на получените фактически данни в хода на експертизата с всички необходими изследвания.

(4) Заключението съдържа обстойни и научнообосновани изводи от данните за експертизата със съответна мотивировка и дава отговор на поставените пред експертизата въпроси.

(5) В заключението вещото лице прави изводи и по въпроси, които не са му поставени от органа, назначил експертизата, но имат значение за решаване на делото.

(6) В заключението вещото лице не трябва да излиза извън рамките на своята компетентност.

Чл. 18. Съдебномедицинската експертиза се предава в срока, определен от органа, който я назначава.

Глава трета. **СЪДЕБНОПСИХИАТРИЧНА ЕКСПЕРТИЗА**

Чл. 19. Съдебнопсихиатричната експертиза се назначава за установяване психичното състояние на лице, когато съществува съмнение за психично разстройство.

Чл. 20. (1) Съдебнопсихиатричен експерт може да бъде лекар със специалност съдебна психиатрия, лекар със специалност по психиатрия и лекар със специалност детска психиатрия.

(2) При колективна експертиза може да бъде включван и правоспособен лекар без специалност по психиатрия.

Чл. 21. Съдебнопсихиатричната експертиза има за задача да даде заключение в наказателния, гражданския или административния процес относно:

1. вменяемостта по отношение конкретно деяние;
2. психичната годност за участие в досъдебно или съдебно производство;
3. психичната годност за изтърпяване на наказание и необходимостта от медицински грижи по време на наказанието;
4. необходимостта от прилагане на принудителни медицински мерки и техния вид;
5. психичната годност за разбиране и противодействие при упражнено физическо или психическо насилие;
6. дееспособността на лица при сключване на сделки и извършване на правни действия;
7. други задачи, поставени от органа, назначил експертизата.

Чл. 22. (1) Съдебнопсихиатричната експертиза се извършва в лечебни заведения за болнична, извънболнична медицинска помощ, центрове по психично здраве, както и други лечебни заведения, осъществяващи дейност по психиатрия.

(2) По изключение експертизата може да бъде извършена и извън лечебното заведение или задочно или посмъртно по документи.

(3) Стационарната съдебнопсихиатрична експертиза на лица, задържани под стража, се извършва в лечебни заведения, които имат специализирани клиники или отделения, които се определят със заповед на министъра на здравеопазването съгласувано с министъра на правосъдието. Специализираните съдебнопсихиатрични клиники или отделения осигуряват режим на задържане под стража с постоянно наблюдение на поведението.

(4) Максималният срок за стационарната съдебнопсихиатрична експертиза е до 30 дни. Този срок може да бъде продължен еднократно с не повече от 30 дни.

(5) Амбулаторната съдебнопсихиатрична експертиза се извършва в лечебни заведения за извънболнична помощ и центрове за психично здраве.

Чл. 23. (1) За всяка съдебнопсихиатрична експертиза се съставя документ, озаглавен "Съдебнопсихиатрична експертиза", който се състои от увод, данни от делото, данни от психиатричното изследване, експертно обсъждане и заключение.

(2) Уводът съдържа данни за вещото лице, изследваното лице и задачите на експертизата.

(3) От делото се включват:

1. номер и дата на делото и кой орган го е образувал;
2. кратки съществени данни за характера на делото и естеството на деянието или съдебния спор;
3. кратко извлечение на същественото от показанията на обвиняемия, свидетелите или страните.

(4) Данните от психиатричното изследване включват:

1. анамнезни сведения с посочване на източника им;
2. сведения от всички допълнително събрани документи, особено за здравословното състояние на лицето, изпратено за експертиза;
3. резултатите от цялостното телесно, неврологично и психично изследване.

(5) Експертното обсъждане съдържа:

1. разбор на семейната (вкл. наследствената) и на социалната анамнеза, на биологичното, психичното и социалното развитие на изследваното лице, на миналите заболявания и на сегашното му здравословно състояние;
2. анализ на психичното състояние на лицето преди, по време и след извършване на деянието или действието - предмет на правен спор;
3. диагнозата на психичното заболяване и отражението на установената болест върху критериите за разбиране и ръководене на постъпките с оглед да се даде ясен отговор на поставените въпроси в смисъла на изброените в чл. 22 задачи на експертизата.

(6) В заключението се отразяват:

1. научнообоснованите изводи по поставената задача - окончателна, ясно формулирана диагноза и съдебнопсихиатрична оценка, както и допълнителни отговори на поставените пред експертизата въпроси;
2. конкретни медицински препоръки с оглед необходимите мерки или грижи с медицински характер спрямо лицето, обект на експертизата.

Чл. 24. (1) Съдебнопсихиатричните експертизи на малолетни и непълнолетни се извършват съвместно с психолог, детски психиатър или психиатър, който работи или е работил в кабинет, отделение или клиника по детска психиатрия.

(2) При експертизата на непълнолетни, при които се установява някакво психично разстройство, умствена недоразвитост или отклонения в характера, се изяснява доколко заболяването в съответствие с възрастовия фактор може да превърне относителната вмняемост в невменяемост.

Глава четвърта. **СЪДЕБНОПСИХОЛОГИЧНА ЕКСПЕРТИЗА**

Чл. 25. Съдебнопсихологичен експерт може да бъде психолог със специалност по клинична психология и по възможност със специална подготовка по съдебна психология.

Чл. 26. Съдебнопсихологичната експертиза има за задача да даде заключение в наказателния, гражданския и административния процес относно:

1. равнище на развитието на когнитивните процеси (възприятие, внимание, памет, мислене), интелекта и личностовата структура;
2. съответствие на интелект и личностово развитие спрямо календарната възраст;
3. психична годност правилно да се възприемат фактите, които имат значение за делото, и да се дават достоверни обяснения или показания за тях;
4. оценка на личностово развитие, структура и възможности за социално функциониране - социално адаптивен живот и самоконтрол на поведение, интереси и насоченост на личността, умения за комуникация и решаване на житейски проблеми, други области;
5. анализ на психологичните преживявания и механизми на поведение, свързани с инкриминирано деяние, или конкретни области от социално функциониране, определени в експертните задачи;
6. други задачи, определени от органа, назначил експертизата.

Чл. 27. (1) Съдебнопсихологичната експертиза е еднородна или комплексна със съдебнопсихиатрична или друг вид експертиза.

(2) Съдебнопсихологичната експертиза се извършва амбулаторно или стационарно в лечебни заведения или в частни кабинети и по изключение извън такова заведение (кабинет), задочно или посмъртно по документи.

Чл. 28. За всякаква съдебнопсихологична експертиза се съставя писмен документ, озаглавен "Съдебнопсихологична експертиза", който се състои от увод, данни от делото, по което е назначена експертизата, данни от психологичното изследване, съдебнопсихологично обсъждане и заключение.

Чл. 29. При експертизата на непълнолетни се прави съпоставка на установеното равнище на интелектуално и личностово развитие спрямо календарната възраст.

Глава пета. **ЗАПЛАЩАНЕ НА РАЗХОДИТЕ НА ЛЕЧЕБНИТЕ ЗАВЕДЕНИЯ ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА СЪДЕБНОМЕДИЦИНСКИТЕ, СЪДЕБНОПСИХИАТРИЧНИТЕ И**

СЪДЕБНОПСИХОЛОГИЧНИТЕ ЕКСПЕРТИЗИ

Чл. 30. (1) Разходите по извършване на съдебномедицинските, съдебнопсихиатричните и съдебнопсихологичните експертизи се формират от разходите на лечебното заведение, разходите за възнаграждение на вещото лице, както и направените от него лични разходи.

(2) Лечебните заведения имат право на разходите, направени за извършената експертиза, които включват режимни, разходи за консумативи, изследвания и транспорт, когато е свързан с извършването на експертизата.

(3) Органите, назначили експертизата, заплащат разходите на лечебните заведения при условията и по реда на тази глава.

(4) Размерът на разходите на лечебните заведения за изготвяне на съдебномедицински, съдебнопсихиатрични и съдебнопсихологични експертизи се определя, както следва:

1. разходи за една извършена съдебномедицинска експертиза на труп (аутопсия), включващи режимни разходи, консумативи, хистологични изследвания, изследвания за определяне на кръвни групи, за определяне на съдържание на алкохол в кръвта и на наркотици в урината - до 120 лв.;

2. разходи за извършена съдебнопсихиатрична или съдебнопсихологична експертиза за едно денонощие - до 30 лв.;

3. транспорт, свързан с извършването на съдебномедицинска, съдебнопсихиатрична и съдебнопсихологична експертиза - до 1 лв./1 км.

(5) В разходите за извършени съдебномедицински експертизи от лечебните заведения не са включени химичните, генетичните, биологичните и други допълнителни за съответната експертиза изследвания, когато са необходими.

Чл. 31. (1) След предоставяне на експертното заключение органът, назначил експертизата, определя разходите на лечебното заведение за изготвяне на експертизата съгласно приложението.

(2) Когато експертизата се изготвя в лечебно заведение, разходите за извършването ѝ, направени от лечебното заведение, се превеждат от органа, назначил експертизата, по сметка на лечебното заведение след представяне на първичен счетоводен документ за извършените разходи, утвърдена от ръководителя на лечебното заведение.

(3) Направените лични разходи и размерът на възнаграждението на вещото лице се определят по реда на Наредба № 1 от 2008 г. за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица, като се изплащат непосредствено на вещото лице от органа, назначил експертизата.

(4) Когато експертизата е била извършена от експерта в рамките на работното време и нейното изпълнение му е възложено като служебна задача, 50 % от определеното възнаграждение се изплаща на експерта, а останалата част - на заведението.

(5) Когато за извършването на експертиза е определено вещо лице, което е служител на Министерството на вътрешните работи, органите, назначили експертизата, заплащат на министерството направените разходи за труд и консумативи и режимни разноски.

Чл. 32. (1) Разходите за командироване на вещите лица се заплащат съгласно Наредбата за командировките в страната, приета с ПМС № 72 от 1986 г. (ДВ, бр. 11 от 1987 г.), и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина, приета с ПМС № 115 от 2004 г. (ДВ, бр. 50 от 2004 г.).

(2) Когато вещото лице е командировано за сметка на учреждението, където работи,

разходите по явяването им пред органа, който ги е призовал, се възстановяват на съответното учреждение или организация.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 1. Извършените и незаплатени разходи за съдебномедицински, съдебнопсихиатрични и съдебнопсихологични експертизи за периода от влизане в сила на Закона за изменение на Закона за лечебните заведения (ДВ, бр. 45 от 2011 г.) до влизането в сила на тази наредба се заплащат на лечебните заведения при условията и по реда на тази наредба.

§ 2. Наредбата се издава на основание чл. 403а от Закона за съдебната власт.

§ 3. Тази наредба отменя Наредба № 23 от 1994 г. за съдебномедицинските, съдебнопсихиатричните и съдебнопсихологичните експертизи (обн., ДВ, бр. 45 от 1994 г.; доп., бр. 45 от 2005 г.).

Приложение към чл. 31, ал. 1

Разчет на необходимите разходи за провеждане на една съдебномедицинска експертиза на труп

№ по ред	Разходи за 1 СМЕ	Показатели	Общо
1.	Режийни разходи за ел. енергия - осветление, специално осветление; вентилация; климатизация; хладилник за биологични материали и кръв	0,20 лв. - хладилник; 2,70 лв. - климатик (охлаждане); 3,30 лв. - климатик (отопление); 0,30 лв. - осветление (при 1,36 кВтч от лампи); 0,33 лв. - специално осветление (при 1,5 кВтч прожекторни лампи); 0,50 лв. - вибрационен трион и бактерицидна лампа	5,00
2.	Медицински консуматив	2,88 лв. - 2 броя еднократни престилки; 2,40 лв. - 2 чифта аутопсионни ръкавици; 0,42 лв. - 3 чифта латексови ръкавици; 0,12 лв. - маски; 0,20 лв. - 2 бр. еднократни престилки; 0,20 лв. - калцуни; 0,52 лв. - 2 до 8 стерилни контейнера за кръв и урина; 0,48 лв. - 1 - 2 броя стерилни контейнери за тъканни материали; 0,05 лв. - 0,5 мл консервант за кръв и урина; 0,11 лв. - еднократно острие за скалпел; 2,00 лв. - дезинфектанти; 0,50 лв. - конци; 20,00 лв. - трупен чувал с цип	30,00
3.	Изследвания за	определяне наличието на наркотици в урината - 1 опаковка за изследване на 6 вида наркотици в урината	15,00
		определяне на кръвни групи	10,00
		определяне съдържанието на алкохол в кръвта	20,00

	хистология	40,00
	Общо разходи за една СМЕ на труп (аутопсия)	120,00

Разчет на необходимите разходи за извършена съдебнопсихиатрична или съдебнопсихологична експертиза за едно денонощие

Вид разход	Стойност
Храна	5,00
Рутинна параклиника	3,78
Медицински консумативи	0,37
Вода, горива, енергия	4,00
Други материали	0,33
Текущи ремонти	1,84
Пране	0,41
Други външни услуги	1,17
Инвентар (постелен и друг)	4,00
Лекарства	7,00
Други разходи	0,04
Общо	30,00